

İZMİR YAŞAYAN KÖRFEZ STRATEJİSİ

**İZMİR
YAŞAYAN
KÖRFEZ
STRATEJİSİ**

İZMİR YAŞAYAN KÖRFEZ STRATEJİSİ

Editörler

Dr. Güven Eken
Aykut Uçar
Yazgülü Yüksek

Katkıda Bulunanlar

Prof. Dr. Alper Baba, Bora Sonuvar,
Canberk Günay, Çağdaş Hatırnaz,
Gökhan Şenol, Dr. Işıkhan Güler,
Doç. Dr. İnci Tüney Kızılkaya,
Prof. Dr. Kerim Çiçek,
Murat Bilgiç, Murat Kaptan,
Prof. Dr. Orhan Gündür,
Doç. Dr. Ortaç Onmuş,
Sedat Tepeli, Sedef Şimşir Güneş,
Prof. Dr. Serdar Gökhan Şenol,
Şermin Gür, Prof. Dr. Zafer Tosunoğlu.

Yayın Destekçileri

İZSU Genel Müdürlüğü,
Binbir Gıda AŞ, Çimentaş AŞ, Mavişehir
Şemikler Su Ürünleri Kooperatifi.

Grafik Tasarım ve İllüstrasyon

Deniz Gedik
Duru Dakoğlu
Özge Ak

Baskı

Teknofset Matbaacılık

Yönetim Yeri

İzmir Büyükşehir Belediyesi -
İzmir Planlama Ajansı / 2024

izmir.bel.tr • izmirplanlama.org

Yaşayan Körfez izleme çalışmalarında İzmir Körfezi'nde biyolojik çeşitlilik su altı fotoğrafçısı Murat Kaptan tarafından fotoğraflanmaktadır.

Kabuksuz Deniz Salyangozu
Antiopella cristata

Konum: Bostanlı

İÇİNDEKİLER

DOĞAYLA UYUMLU ŞEHİR İZMİR	10	NARLIDERE GÜNEYBATI ATIKSU ARITMA TESİSİ'NİN İYİLEŞTİRİLMESİ	32
YAŞAYAN KÖRFEZ STRATEJİSİ	14	KARABAĞLAR ATIKSU ARITMA TESİSİ'NİN YAPIMI	33
KARADA YÜRÜTÜLEN PROJELER	20	ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ ÇAMURUN GERİ KAZANIMI PROJESİ	34
YAĞMUR SUYU AYRIŞTIRMA ÇALIŞMALARI	22	ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ SUYUN GERİ KAZANIMI PROJESİ	35
DERELERİN RESTORASYONU	23	DENİZDE YÜRÜTÜLEN PROJELER	36
KIYIDA (TESİSLERDE) YÜRÜTÜLEN PROJELER	28	DERİVASYON KANALI PROJESİ	38
ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ FAZ 1, 2 VE 3'ÜN REVİZYONU	30	ÇILAZMAK DALYANI RESTORASYONU	40
ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ FAZ 4'ÜN YAPIMI	30	HOMA DALYANI RESTORASYONU	46

DOĞAYLA UYUMLU ŞEHİR İZMİR

İzmir geniş deniz alanlarından iki bin metreyi aşkın dağlara kadar uzanan bir coğrafyaya sahiptir. Bu zengin ekosistemde Akdeniz fokları, flamingolar, binlerce yıllık zeytin ağaçları ve çok farklı canlı türleri, insanlarla birlikte yaşamına devam etmektedir. İzmir makilikleri, doğal ormanları, denizi, sulak alanları ve yüksek dağlarıyla Anadolu'daki farklı ekosistemleri kendi il sınırları içinde taşıyan ender bölgelerden biridir.

Ege'nin zeytini ve Kuzey Ormanları'nın kestane ağacı, İzmir'de tek bir vadinin üzerinde buluşabilir. Öte yandan hızla kentleşen İzmir 4,5 milyona yakın nüfusu, hızla büyüyen sanayisi, ticaret hacmi, turizmi ve tarımı ile Türkiye ekonomisinin önemli bir kaldıraç konumundadır. İzmir 8 bin 500 yıllık yerleşim tarihi boyunca farklı uygarlıklara yön vermiştir. İzmir'in yüzlerce yıllık limanı, tarih boyunca Asya ve Anadolu'nun dünyaya açılan kapısı olmuştur.

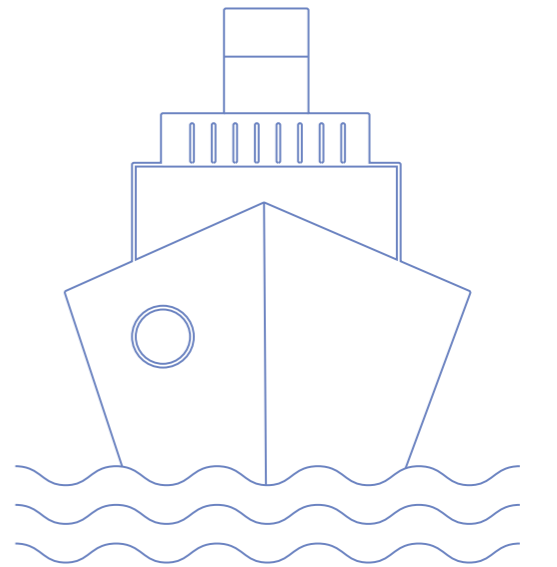
DOĞAYLA UYUMLU ŞEHİR İZMİR

Bir liman kenti olarak körfez çevresine konumlanan İzmir'in körfezle ilişkisi ekolojik, ekonomik ve kültürel bağlara dayanmaktadır. İzmir dünyadaki pek çok kıyı metropolü gibi iklim değişikliğinin denizel ve karasal alanlardaki etkilerine doğrudan maruz kalmaktadır. İzmir'in kentleşme sürecinde yaşadığı sorunlar ve iklim değişikliğinin etkileri birleştiğinde çözülmesi gereken pek çok kriz karşımıza çıkmaktadır ve bu krizler en çok İzmir'le körfezinin arasındaki bağları zedelemektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin İzmir'in doğayla uyumlu yaşam stratejisi, potansiyel krizleri gidermeyi ve zedelene bağları onarmayı amaçlamaktadır. Afetlere karşı dirençli bir şehir yaratmak, iklim değişikliğine uyum, biyolojik çeşitliliği desteklemek, deniz ve kıyı peyzajını korumak, dögüsel ekonomi uygulamalarıyla kentte ve kırd sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak doğayla uyumlu şehir hedefinin temel dayanaklarını oluşturmaktadır.

İzmir Planlama Ajansı, Ekosistem İzmir programı adı altında İZSU ile ortak çalışarak Yaşayan Körfez Stratejisi'ni ortaya çıkarmıştır. Yaşayan Körfez Stratejisi, İzmir'in doğayla uyumlu şehir hedefinin önemli bir parçasıdır. Kentin elli yıllık koku ve kirlilik sorununa kalıcı çözümler üretmesiyle birlikte İzmir'in ve İzmirlinin körfeziyle zedelene ilişkisini ekolojik, ekonomik ve kültürel bağlamda onaracak, bütüncül çözümler sunmaktadır.

YAŞAYAN KÖRFEZ STRATEJİSİ

YAŞAYAN KÖRFEZ STRATEJİSİ

İzmir Planlama Ajansı'nın Ekosistem İzmir programı adı altında İZSU ile birlikte yürüttüğü İzmir Yaşayan Körfez Stratejisi, şehrin yarım asırlık körfez sorununu çözmeyi hedefleyen bütüncül planlama ve uygulama aşamalarını içermektedir. Strateji elli yıldır körfeze akan kirliliğin altyapı ve uygulama projeleriyle karadan, kıyıda ve denizden kuşatma altına alınması ve daimi olarak ortadan kaldırılması esasına dayanmaktadır. Karada, kıyıda ve denizde yürütülen birbirini tamamlayan ve destekleyen 10 Yaşayan Körfez projesiyle İzmir Körfezi'nin kirliliğini geçici olarak temizlemek değil; tümüyle ortadan kaldırmak hedeflenmektedir.

Üç aşamalı Yaşayan Körfez Stratejisi'nin birinci aşaması karada yürütülen projelerdir. Kentin yağmur suyu ayrıştırma altyapısının tamamlanmasıyla yağmur suları kanalizasyona karışmadan ve kirlenmeden doğrudan körfeze akacak. Böylece atıksu arıtma tesislerinin üzerindeki arıtma kapasitesi baskısı da ortadan kalkmış olacaktır. Karada gerçekleştirilecek diğer önemli uygulama ise derelerin restorasyonudur. İzmir Körfezi'ne ulaşan derelerin restorasyonu ile İzmir'de yeniden dereler akacak hem de restorasyonu tamamlanmış dereler, körfeze akan suları filtreleyecek.

Stratejinin ikinci ayağı körfez kıyısındaki atıksu arıtma tesislerinde gerçekleştirilen revizyon ve kapasite geliştirme uygulamalarıdır. Kentin sadece bugünü değil; yarınları düşünülerek planlanan kapasite geliştirme ve revizyon projeleriyle, önümüzdeki elli yıl boyunca yeterli gelecek atıksu arıtma kurulu gücüne kavuşulacaktır.

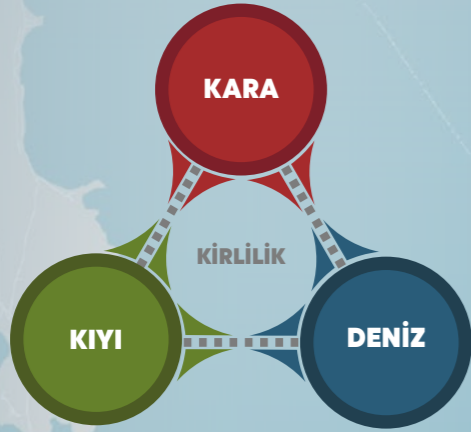
Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi ve Narlıdere Güney-Batı Atıksu Arıtma Tesisi'nde gerçekleştirilen revizyon ve kapasite artışları körfeze ve kente rahat bir nefes alıracaktır. Karabağlar'da kurulacak olan yeni tesisle hem diğer tesislerin üzerindeki yük azaltılacak hem de bu tesisin çıkarılan arıtılmış atıksuyun Meles Çayı'na verilmesiyle Meles'e tatlı su kaynağı yaratılarak kent içinde bir ekolojik koridor oluşturulacaktır. Bu proje odağı Meles Çayı olan Expo 2026'nın da tamamlayıcısı durumundadır. Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'ne entegre kurulacak geri kazanım ünitesiyle atıksudan elde edilen yüksek kalitedeki geri kazanım suları, tarımsal ve kentsel sulama ihtiyacının karşılanmasında kullanılacaktır. Buradaki Çamur Çürütme ve Kurutma Tesisi'nin yenilenmesi ve kapasite artışıyla birlikte kurutulmuş çamur, çimento ve benzeri sektörlerin yakıt girdisi haline gelecek ve ekonomiye kazandırılacaktır.

Stratejinin üçüncü ve son ayağı körfezin kendisinde gerçekleştirilecek projeleri içermektedir. Karadan ve kıyıda kuşatılan ve bertaraf edilen kirlilik sorunu, denizde yürütülen projelerle tamamen ortadan kaldırıldığı gibi ekosistemin onarımı da sağlanmaktadır. Halihazırda Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'nden çıkan arıtılmış atıksular bir kanal vasıtasıyla iç körfeze deşarj edilmektedir.

Derivasyon Kanalı projesiyle arıtılmış tatlı suları doğal dere formundaki derivasyon kanalıyla önce Eski Gediz yatağına ve buradan da orta körfeze taşınmaktadır. Böylece mevcut deşarj noktası 4 kilometre batıya taşınarak iç körfezdeki sığlaşma kaynaklı koku sorunu ortadan kaldırılmakta ve tuzluluk baskısı altındaki Güney Gediz tatlı suyu buluşturularak rehabilite edilmektedir. Denizde yürütülen diğer proje ise Çilazmak Dalyanı Restorasyonu projesidir. Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'nin denize deşarj noktasında yürütülen deniz dibi tarama uygulamasıyla elde edilen killi, organik çamur formunu büyük ölçüde kaybetmiş Çilazmak Dalyanı'nın kıyı tahkimatında ve restorasyonunda kullanılacaktır. Proje körfezin ve Gediz Deltası'nın biyolojik çeşitliliğini destekleyeceği gibi körfezdeki deniz ürünleri ve balık stoklarını da artırarak kent ekonomisine katkı sağlayacaktır.

YAŞAYAN KÖRFEZ STRATEJİSİ

KİRLİLİĞİ 3 AŞAMADA KUŞATIYORUZ

1 KARADAKİ PROJELER

- YAĞMUR SUYU AYRIŞTIRMA
- DERE RESTORASYONU

2 KIYI TESİSLERİ

- FAZ 1, 2 ve 3 REVİZYONU
- FAZ 4 İNŞAASI
- GÜNEYBATI ATIKSU ARITMA TESİSİ'NİN İYİLEŞTİRMESİ
- KARABAĞLAR ATIK SU ARITMA TESİSİ'NİN İNŞASI
- ÇAMURUN GERİ KAZANIMI
- SUYUN GERİ KAZANIMI

3 DENİZDEKİ PROJELER

- DERİVASYON KANALI
- ÇİLAZMAK DALYANI RESTORASYON PROJESİ
- HOMA DALYANI RESTORASYONU PROJESİ

KARADA YÜRÜTÜLEN PROJELER

YAĞMUR SUYU AYRIŞTIRMA ÇALIŞMALARI

İzmir Planlama Ajansı'nın Ekosistem İzmir programı adı altında İZSU ile birlikte yürüttüğü İzmir Yaşayan Körfez Stratejisi, şehrin yarım asırlık körfez sorununu çözmeyi hedefleyen bütüncül planlama ve uygulama aşamalarını içermektedir. Strateji elli yıldır körfeze akan kirliliğin altyapı ve uygulama projeleriyle karadan, kıyıda ve denizden kuşatma altına alınması ve daimi olarak ortadan kaldırılması esasına dayanmaktadır. Karada, kıyıda ve denizde yürütülen birbirini tamamlayan ve destekleyen 10 Yaşayan Körfez projesiyle İzmir Körfezi'nin kirliliğini geçici olarak temizlemek değil; tümüyle ortadan kaldırmak hedeflenmektedir.

Üç aşamalı Yaşayan Körfez Stratejisi'nin birinci aşaması karada yürütülen projelerdir. Kentin yağmur suyu ayırıştırma altyapısının tamamlanmasıyla yağmur suları kanalizasyona karışmadan ve kirlenmeden doğrudan körfeze akacak. Böylece atıksu arıtma tesislerinin üzerindeki arıtma kapasitesi baskısı da ortadan kalkmış olacaktır. Karada gerçekleştirilecek diğer önemli uygulama ise derelerin restorasyonudur. İzmir Körfezi'ne ulaşan derelerin restorasyonu hem İzmir'de yeniden dereler akacak hem de restorasyonu tamamlanmış dereler, körfeze akan suları filtreleyecek.

DERELERİN RESTORASYONU

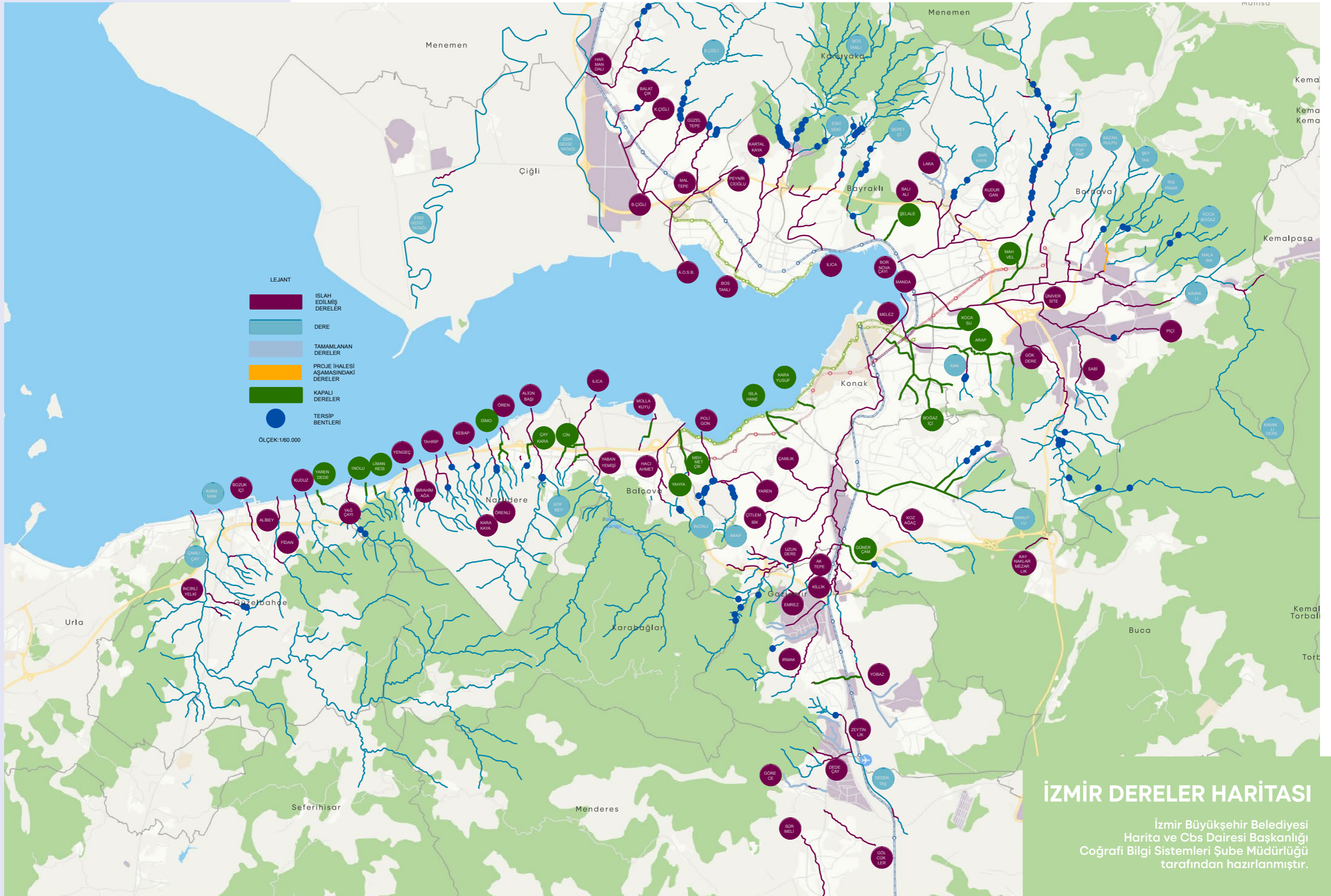
İzmir Körfezi, kendisini besleyen otuzdan fazla dere ve bu derelerin ekolojik üniteleriyle aslında bir bütünü oluşturmaktadır.

Yamanlar Dağı'ndan, Nif Dağı'ndan, Kızıldağlar'dan körfeze dökülen bu dereler, kent ve sanayi yoğun alanların ortasından geçmektedir. Pek çoğu geçmiş dönemde ıslah projeleriyle betonlaştırılmış bu dereler günümüzde bazen hiç akmamakta bazen de yoğun yağışlar sebebiyle yüksek debilerle körfeze ulaşmaktadır. Beton zeminlerle ve duvarlarla ekolojik karakterini yitirmiş, toprakla bağı kesilmiş dereler

çevrelerini besleyememektedir, içinde bitki yetişmemekte, kıyısında kuş ötmemektedir. Hiçbir bitkinin yetişmediği beton dere yatakları kent ve sanayi yoğun alanlarda oldukça kirlenen bu suyu olduğu gibi körfeze boşaltmaktadır.

Körfeze boşalan bu derelerin restorasyonu hem körfezin kirlilik kaynaklarını ortadan kaldırmak hem şehir içinde ekolojik koridorlar ve yutak alanlar oluşturmak hem de İzmirli'lere yeni yeşil alanlar kazandırmak için kritik önem taşımaktadır.

- LEJANT
- ISLAH EDİLMİŞ DERELER
 - DERE
 - TAMAMLANAN DERELER
 - PROJE İHALESİ AŞAMASINDAKİ DERELER
 - KAPALI DERELER
 - TERSİP BENTLERİ
- ÖLÇEK:1/60.000

İZMİR DERELER HARİTASI

Izmir Büyükşehir Belediyesi
Harita ve Cbs Dairesi Başkanlığı
Coğrafi Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü
tarafından hazırlanmıştır.

Yaşayan Körfez İzleme ve
Görüntüleme Çalışmaları

Mor Boncuk Mercanı

Konum: Narlıdere

Fotoğraf: Murat KAPTAN

KIYIDA (TESİSLERDE) YÜRÜTÜLEN PROJELER

KIYIDA (TESİSLERDE) YÜRÜTÜLEN PROJELER

ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ FAZ 1, 2 VE 3'ÜN REVİZYONU

2000 yılında devreye alınan Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi mevcutta paralel yapılanmış üç faz ile toplamda 604.800 M3/gün kapasite ile işletilmektedir. İzmir nüfusundaki artış ile birlikte tesisin kapasitesinin artırılması ve mevcut fazların revizyonu ihtiyacı doğmuştur. Bu çerçevede tesisin mevcut üç fazının revizyon ve yenileme çalışmaları yürütülmektedir. Çalışmaların 2024 yılı içinde tamamlanmasıyla tesisin arıtma verimliliği yüksek standartlara kavuşacaktır.

ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ FAZ 4'ÜN YAPIMI

Mevcut üç fazıyla 604.800 M3/gün kapasiteye sahip olan Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi, 2024 yılı içerisinde tamamlanacak olan 215.200 M3/gün kapasiteli dördüncü fazın eklenmesiyle toplam 820.000 M3/gün kapasiteye ulaşacaktır. Dördüncü fazın işleme alınmasıyla artacak kapasiteyle birlikte tesiste yürütülecek bakım onarım çalışmaları da herhangi bir aksama olmadan gerçekleştirilebilecek, tesis bu kapasitesiyle 2050 yılı projeksiyonuna göre yeterli hale gelecektir.

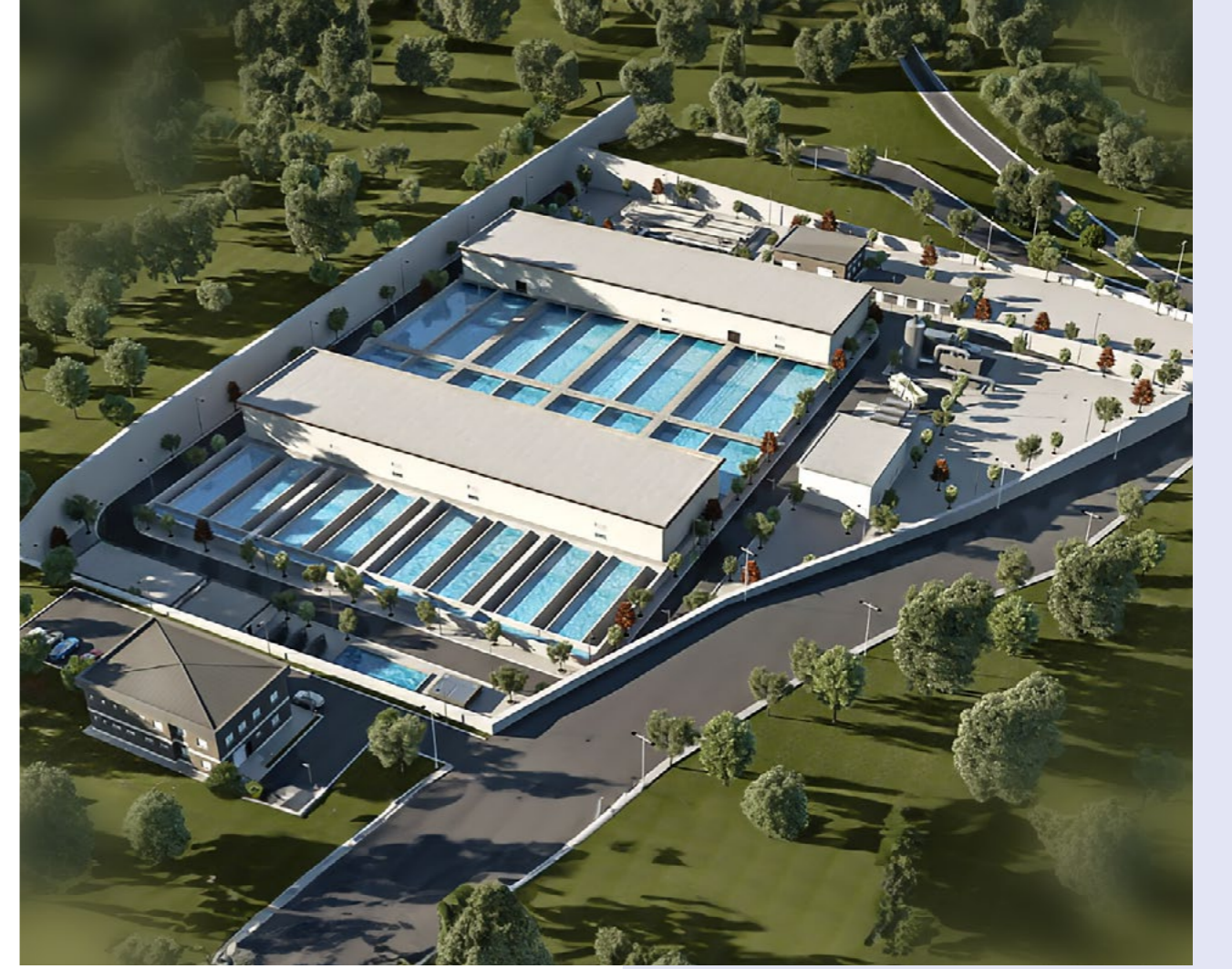

NARLIDERE GÜNEYBATI ATIKSU ARITMA TESİSİ'NİN İYİLEŞTİRİLMESİ

Şehir merkezinden çıkan atıksuyun yaklaşık yüzde 30'unu arıtan Güneybatı Atıksu Arıtma Tesisi, Narlıdere ve çevresinden gelen atıksuları arıtıp derin deşarj ile körfeze vermektedir. Uzun yıllardır şehre hizmet veren tesis için revizyon ve kapasite artışı süreci başlatılmıştır. 400 milyon Türk Lirası bütçe ayrılan revizyon ve kapasite artışı çalışmalarıyla atıksu altyapısına güç katacaktır.

Şu an Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'ne giden Narlıdere Altievler ve Huzur mahalleleri de kapasite artışı sonrası Güneybatı Atıksu Arıtma Tesisi'ne bağlanacaktır. Bu kapsamda Narlıdere'nin tamamında halihazırda hizmet veren atıksu hattı yenilenecek ve yaklaşık 9 kilometre daha yeni hat imalatı yapılacaktır. Bu çalışma 105 milyon lira maliyetle gerçekleştirilecektir.

KARABAĞLAR ATIK ARITMA TESİSİ'NİN YAPIMI

Gazimir ve Buca ilçelerinin tamamına, Karabağlar ilçesinin ise yarısına hizmet vermek üzere kurulması planlanan Karabağlar Atıksu Arıtma Tesisi kentin atıksu arıtma kapasiteni artırmakla birlikte Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'ne giden yükün de yüzde 15 azalmasını sağlayacaktır. Karabağlar'daki İZSU yerleşkesine kurulacak tesis, son teknoloji bir atıksu arıtma tesisi olarak birçok modern şehirde olduğu gibi yeraltına kurulacak ve hizmet verecektir. Körfezin temizliğine de önemli katkı verecek olan bu tesis iç

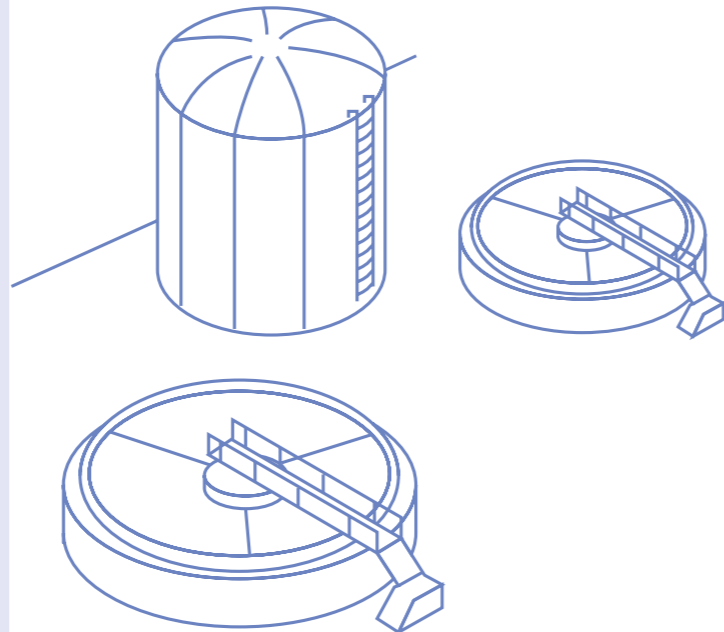
bölgelerde zaman zaman kokuya neden olan yavaş kanalizasyon akışını da hızlandıracaktır.

Bu tesiste arıtılacak atıksuların Meles Çayı'na verilmesiyle Meles'e tatlı su kaynağı yaratılarak derenin restorasyonu yapılacak hem de kent merkezinde bir ekolojik koridor oluşturulmuş olacaktır. 2026 yılında tamamlanacak olan 850 milyon liralık bu proje, aynı zamanda Expo 2026 çalışmalarının da bir tamamlayıcısı konumundadır.

ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ ÇAMURUN GERİ KAZANIMI PROJESİ

Atıksu arıtma tesisi prosesinin iki önemli çıktısı arıtma çamuru ve sudur. Arıtmadan çıkan çamur çeşitli yöntemlerle işlenerek tarım ve sanayi gibi sektörlerde hammadde olarak kullanılabilir. Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi içinde kurulacak kurutma tesisiyle birlikte arıtmadan çıkan çamur işlenerek yeterli kuruluk seviyesine getirilecek ve kaynağa dönüştürülecektir. Enerjisi, çıkan çamurun kendisinden elde edilen biyogazla sağlanan kurutma tesisi günlük olarak çamuru işleyecek ve işlenen çamur çimento sektöründe yakıt hammaddesi olarak değerlendirilecektir. Yüksek kalorifik değeriyle cazip bir yakıt hammaddesi olan arıtma çamurun atıktan hammaddeye dönüşümü önemli bir ekonomik kazancı da birlikte getirecektir.

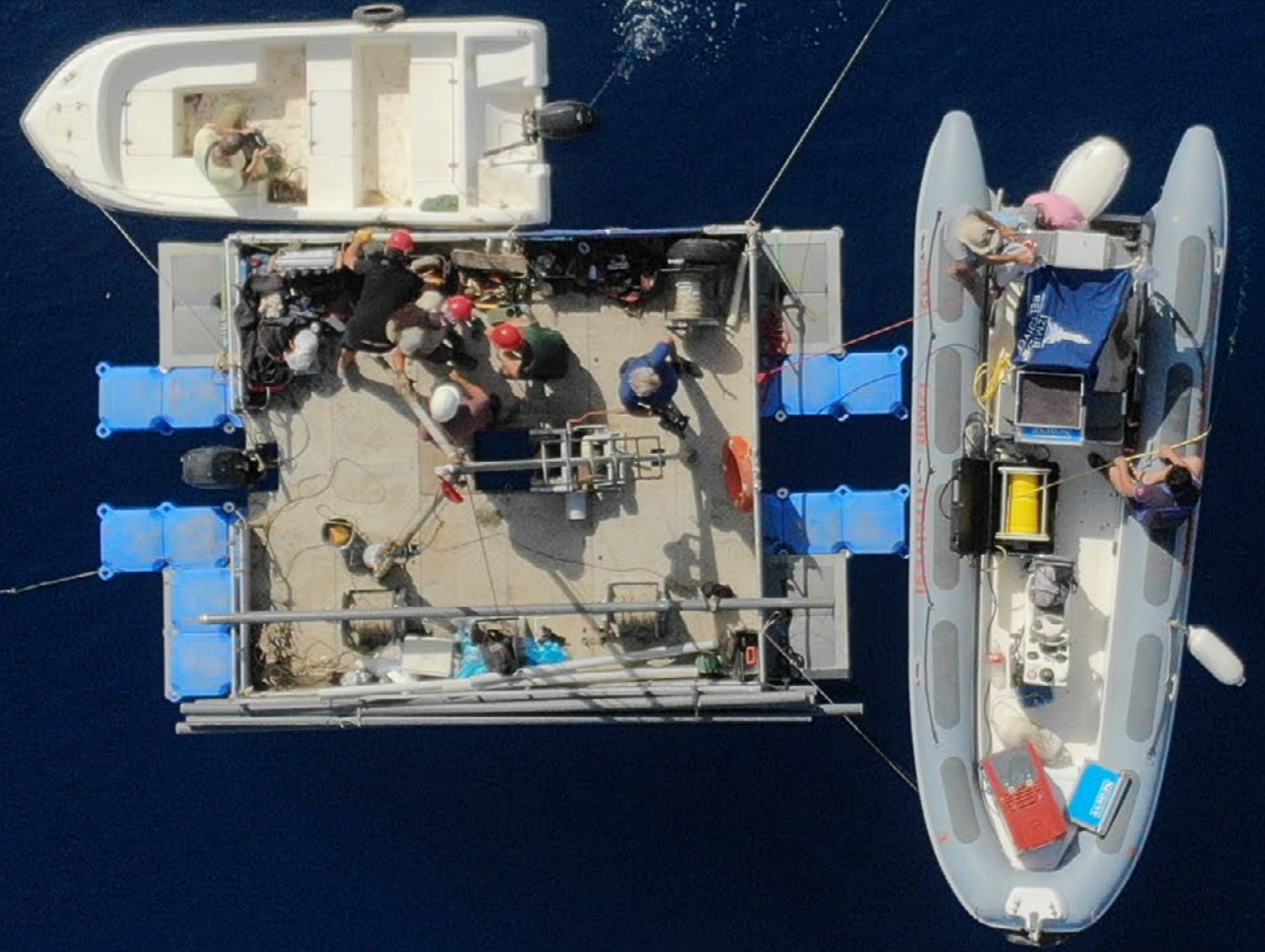
ÇİĞLİ ATIKSU ARITMA TESİSİ SUYUN GERİ KAZANIMI PROJESİ

Yapılan araştırmalar ve projeksiyonlara göre iklim değişikliği, üretim ve tüketim örüntülerindeki sorunlar ve artan nüfusa bağlı çevresel etkilerin hızla ilerleyeceği, bu etkilerin ülkemizde ciddi seviyelerde kuraklık ve su kıtlığı oluşturacağı; bu nedenle mevcut su kaynaklarının korunması, doğa esaslı ve etkin yönetimi için acil tedbirler alınması gerektiği öngörülmektedir. Öncelik mevcut su kaynaklarının korunması olmakla birlikte çeşitli alanlarda kullanılan suyun yeniden kazanımı ve alternatif su kaynaklarının yaratılması konusunda çalışmalara hızla başlanması gerekmektedir.

Atıksu arıtma tesisleri evsel tüketimde kullanılan suyun yeniden kazanımı konusunda güçlü potansiyel barındırmaktadır. Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi, 4. fazın da aktif edilmesiyle birlikte günde 800.000 M3/gün atıksu işleme

kapasitesine erişecektir. Atıksuyun Geri Kazanımı projesiyle birlikte, atıksu arıtma tesisi standartlarında arıtılan su, işleme alınacak Geri Kazanım Ünitesi'nde işlenerek tarımda, sanayide ve kent içindeki park ve bahçelerde kullanılacak kaliteye yükseltilecektir. Geri kazanılmış su, açılacak kanallar vasıtasıyla hem Menemen Ovası'na hem de kent içine transfer edilecektir. Kent içine aktarılan su sanayide su talebini karşılarken park ve bahçelerde sulama suyu olarak kullanılacaktır. Menemen Ovası'na aktarılan su ise doğayla uyumlu tarımsal ürün planlamasıyla uyumlu olarak tarımsal sulamada kullanılacak olmakla birlikte suyun bir kısmı da Gediz Deltası'na aktarılarak kuruma riskiyle karşı karşıya olan sazlıkların ve yüksek tuzluluk sebebiyle ekolojisi tahrip olmuş Homa Dalyanı'nın restorasyonunda kullanılacaktır.

DENİZDE YÜRÜTÜLEN PROJELER

DENİZDE YÜRÜTÜLEN PROJELER

DERİVASYON KANALI PROJESİ

Gediz Nehri'nin geçmişine bakıldığında 19. yüzyılın ortalarında nehrin körfezi sığlaştırması ve kapatması riski sebebiyle ana yatağının Çiğli bölgesinden Foça'nın güneyine kaydırıldığı görülmektedir. Nehrin ana yatağının deltanın kuzeyine kaydırılmasıyla birlikte deltada önemli ekolojik değişimler yaşanmıştır. Bunlardan en önemlisi Gediz yatağının (Kör Gediz) bulunduğu, bugün Güney Gediz diye adlandırılan bölgeye olan tatlı su girişinin kesilmesidir. Daha öncesinde bir ana yatak ve birden çok taşkın yatağı barındıran Güney Gediz, geçen on yıllar içerisinde tuzluluk baskısı altında kalmış ve ekolojik karakterini yitirmeye başlamıştır. Zaman içerisinde tuzcul sistem

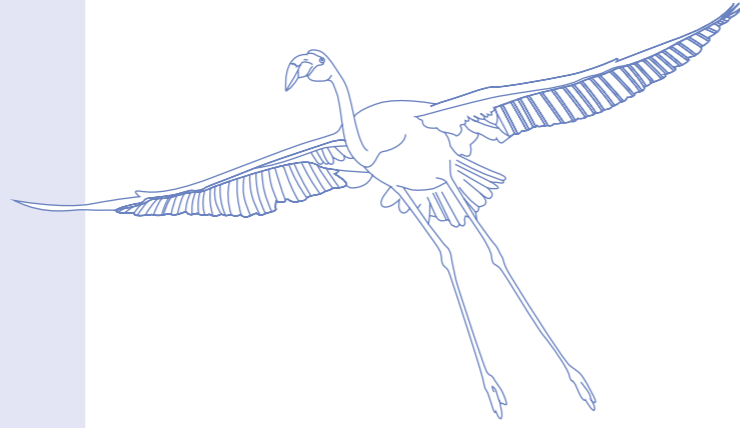
deltanın içlerine doğru ilerlemiş ve tatlı suyun varlığıyla hayat bulan flora ve fauna bölgeden çekilmiştir. Güney Gediz günümüzde tatlı su girişine ve restorasyona muhtaç haldedir.

Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi Büyük Kanal projesi ile hayata geçirilmiş, günlük 604.800 metreküp kapasiteli, üç fazlı, ileri biyolojik arıtma teknolojisine sahip önemli bir tesistir. Tesis mevcut üç fazın revizyon çalışmaları ve 21 Haziran 2023'te temeli atılan dördüncü fazın tamamlanmasıyla birlikte, günlük 820.000 metreküp kapasiteye ve tesis çıkışında yönetmelik standartlarının üzerinde su kalitesine sahip olacaktır.

Yeryüzü iklim krizi tehdidiyle karşı karşıyadır. Bu tehdidi bertaraf etmek için biyolojik çeşitliliğin korunmasının ve kaynakların doğa esaslı etkin kullanımının önemi ortadadır. Derivasyon Kanalı projesi biyolojik çeşitliliğin korunması ve kaynakların yeniden kullanımı açısından yenilikçi bir yaklaşım ve proje olarak görülmelidir. Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'nden çıkan ve ekolojik restorasyonda kullanılacak standartlarda olan arıtılmış suyun, tuzluluk baskısı altında kalmış ve ekolojik karakterini büyük ölçüde kaybetmiş Güney Gediz Deltası'nın restorasyonunda kullanılması planlanmaktadır.

Projeye göre Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'nden çıkan arıtılmış su, sulak alanlar yönetmeliğine göre Kontrollü Kullanım Bölgesi, doğal sit alanları yönetmeliğine göre ise Sürdürülebilir Kontrollü Kullanım Bölgesi olan alanda kapalı kanal yoluyla, Hassas Koruma Bölgesi'nde ise açık kanal yoluyla devam edip Kör Gediz de denilen Gediz Nehri'nin eski yatağına ulaştırılacaktır. Açık kanal doğal bir dere formunda olacak, Kör Gediz'e ulaşana dek menderesler çizecek ve yer yer taşkın noktaları bulunacaktır.

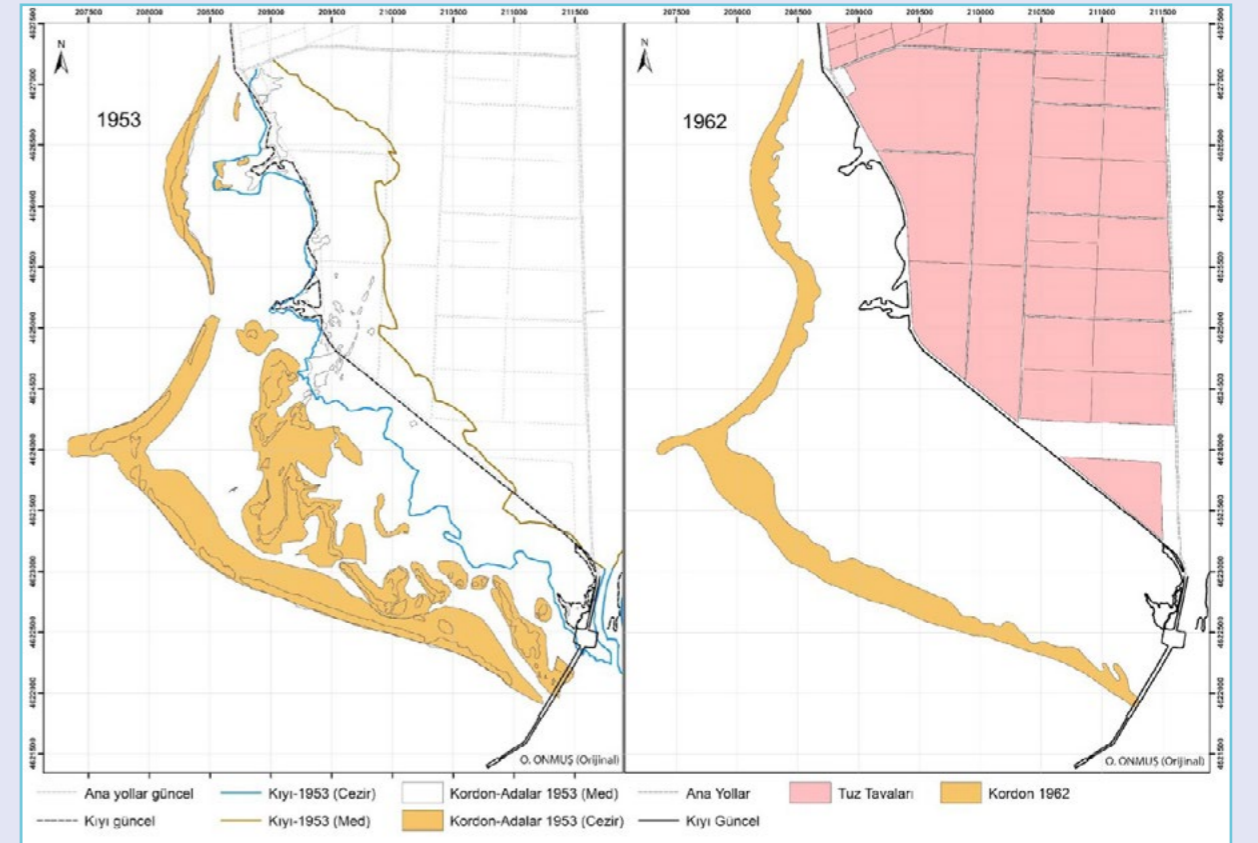
Derivasyon Kanalı projesi menderesli yapısı ve taşkın noktalarıyla Güney Gediz'in ihtiyacı olan su girişini sağlamış ve alanın yeniden doğal ekolojik karakterini kazanmasını sağlayacaktır. Artırılmış suyun Güney Gediz'e verilmesiyle birlikte alandaki tuzluluk baskısı kalkacak, başta pek çok memeli ve kuş türü olmak üzere delta, flora ve fauna yönünden yeniden güçlü ve sağlıklı bir yapıya kavuşmuş olacaktır. Projeye Çiğli Atıksu Arıtma Tesisi'nden çıkan artırılmış su, doğrudan körfeze deşarjı yerine yeniden kullanılan bir kaynağa dönüşecek ve Güney Gediz Deltası'na hayat verecektir.

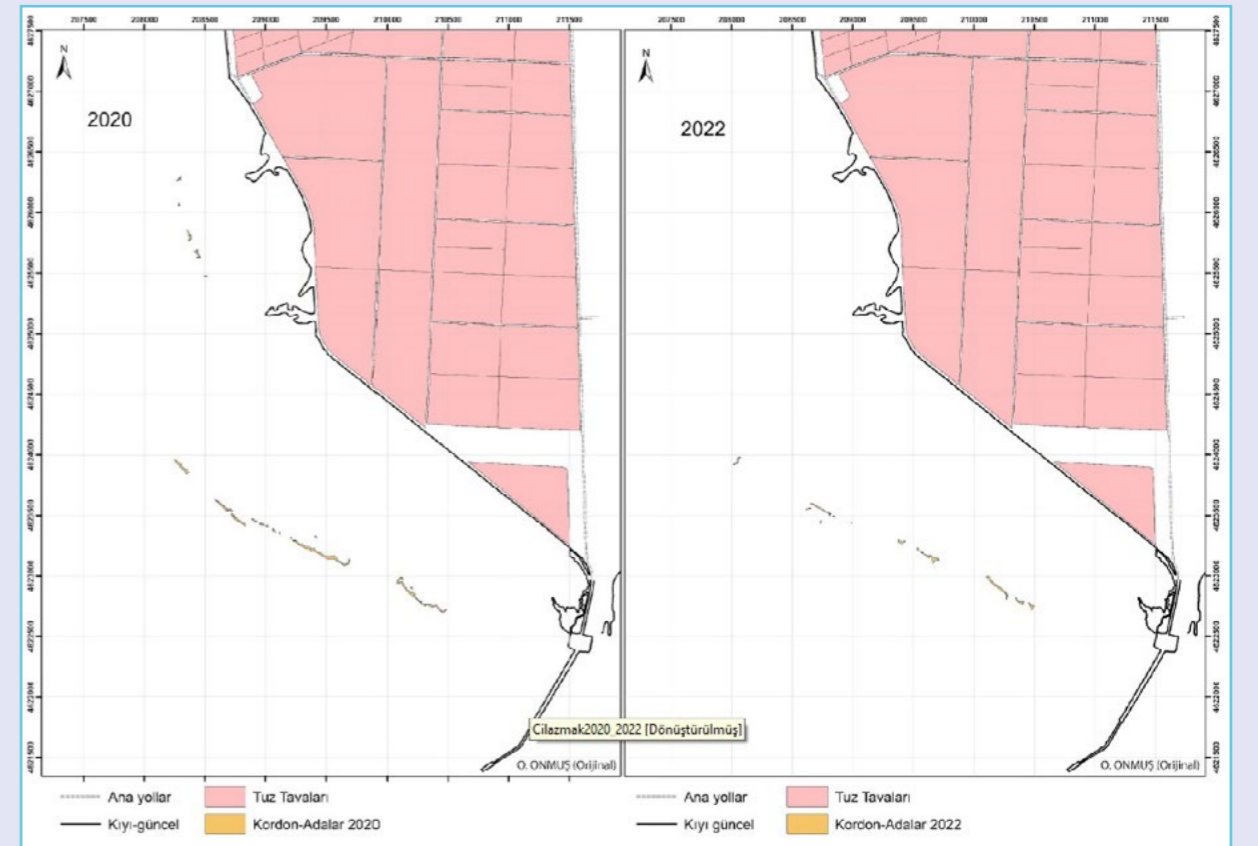
ÇILAZMAK DALYANI RESTORASYONU

Çilazmak Dalyanı Restorasyonu, Gediz Deltası'nın önemli bir parçası olan ve biyolojik çeşitlilik açısından zengin olan sulak alanların korunması ve yeniden canlandırılması amacıyla gerçekleştirilmesi kritik bir projedir. Bu restorasyon çalışması, dalyanın sığlaşma ve birikme gibi sorunlardan kaynaklanan tahribatını onarmayı hedeflemektedir. Çilazmak Dalyanı, İzmir Körfezi'ne dökülen Gediz Nehri'nin taşıdığı alüvyonlarla oluşan önemli bir ekosistemdir ve bölge flora ve fauna yönünden pek çok türe ev sahipliği yapmaktadır.

Çilazmak Dalyanı Restorasyonu projesi, bu önemli sulak alanın korunması ve biyolojik çeşitliliğin restore edilmesi için bir fırsat sunmaktadır. Proje kapsamında Gediz Nehri'nin sığlaştırdığı İzmir Körfezi'ndeki birikintilerin Sirkülasyon Kanalı deniz dibi tarama faaliyetiyle toplanması ve sedimanların Çilazmak Dalyanı'na pompalanarak kıyı tahkimatında kullanılması planlanmaktadır. Bu sedimanlar, doğal kıyı tahkimatı ve habitat oluşturarak dalyanın yeniden canlanmasına katkı sağlayacaktır.

Çilazmak Dalyanı'nın 1953 (sol) yılında çekilmiş hava fotoğrafı ve 1962 (sağ) yılı Landsat uydu görüntüsü kullanılarak elde edilmiş vektörel formatta görünümü (Orjinal Veri)

Çilazmak Dalyanı'nın 2020 (sol) ve 2022 (sağ) yılı Google Earth uydu görüntüsü kullanılarak elde edilmiş vektörel formatta görünümü (Orjinal Veri)

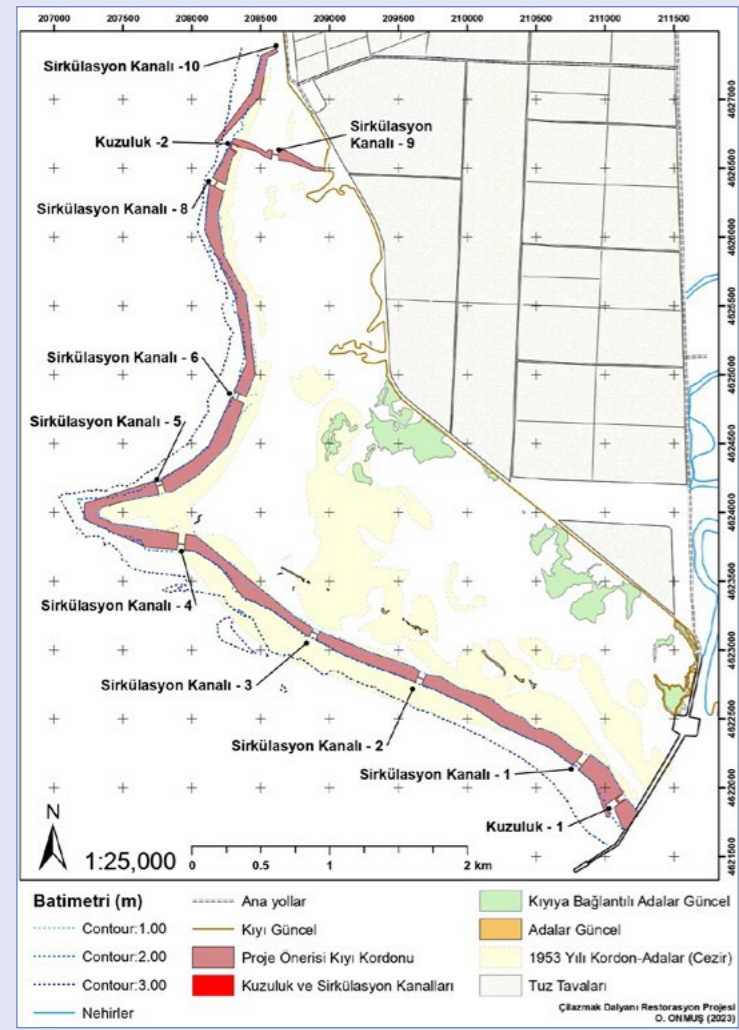
Yaşayan Körfez İzleme ve
Görüntüleme Çalışmaları

Mor Boncuk Mercanı

Konum: Güzelbahçe

Fotoğraf: Murat KAPTAN

Restorasyon süreci, dalyanın doğal hidrolojik rejimini yeniden sağlayarak su sirkülasyonunu ve akışını düzenleyecek, sediman transferi ve tahkimat çalışmalarıyla kıyı yapısını güçlendirecek ve delta ile uyumlu bitki örtüsünü yeniden oluşturacaktır. Bu sayede, dalyanın biyolojik çeşitliliği desteklenecek, balıklar için üreme ve beslenme alanı sağlanacak, su ve kıyı kuşları için önemli bir yaşam alanı oluşturulacaktır. Aynı zamanda, restorasyon çalışması sayesinde Çilazmak Dalyanı, ekosistem hizmetlerini sağlama kapasitesini yeniden kazanacak, bölge ekonomisine ve yerel topluluklara ekonomik fırsatlar sunacaktır.

Çilazmak Dalyanı Restorasyonu hem doğal dengeyi sağlama, biyolojik çeşitliliği koruma ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlaması açısından hem de örnek bir uygulama olarak uluslararası repütasyonu açısından gerçekleştirilmesi ülkemize olumlu katkıları olacak önemli bir proje olarak görülmektedir.

HOMA DALYANI RESTORASYONU

Gediz Deltası'nın Uluslararası Ramsar Sözleşmesi'yle koruma altına alınan sınırları içerisinde bulunan, sahip olduğu farklı denizel ve karasal habitat tipleriyle biyoçeşitlilik açısından kritik öneme sahip Homa Dalyanı aynı zamanda İzmir Körfezi'nde dalyancılık başta olmak üzere geleneksel kıyı balıkçılığı yöntemlerinin aktif olarak kullanıldığı tek dalyan konumundadır.

Hassas sulak alanlar içinde yer alan lagünler ve körfezler jeomorfolojik açıdan yarı kapalı formlarıyla fiziksel, kimyasal, jeolojik ve antropojenik süreçlerden çabuk etkilenen yapıdadırlar. Homa Dalyanı Gediz Nehri'nde yaşanan değişimler, iklim değişikliği ve İzmir Körfezi'nde yaşanan değişimlerden doğrudan ve önemli boyutlarda etkilenmekte ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi ve Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğü işbirliğiyle yürütülen Homa Dalyanı Restorasyonu uygulamalarıyla dalyanın varlığı koruma altına alınmaya çalışılmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi ekipleri tarafından yürütülen çalışmalarda kıyı kordonunun tadilatı tamamlanmış ve Homa Dalyanı Araştırma Merkezi'ne ulaşım imkânı sağlanmış, kuzuluk önüne mendirek yapılmış, Araştırma Merkezi'nin tadilat, bakım ve onarımı tamamlanmıştır. Dalyanın güneydoğu bölgesine açılan boğazlar dalyan içindeki su sirkülasyonunu rahatlatmış, koku ve kirlilik risklerini azaltmıştır. Dalyanda geleneksel kıyı balıkçılığı faaliyetlerinin devam edebilmesi için kritik olan dalyan kıyı kordonunun tahkimatı doğal malzemelerle belediye birimlerince tamamlanmıştır.

Homa Dalyanı'nın iklim değişikliği ve diğer etkenlere karşı dayanıklılığını artırmak, sağlıklı fiziksel yapısıyla kıyı balıkçılığı faaliyetlerinin devamlılığını sağlamak amacıyla Homa Dalyanı Restorasyonu uygulama projesi hazırlanmıştır.

Konum: Konak / Karataş Sahili

Yaşayan Körfez İzleme ve
Görüntüleme Çalışmaları

Mor Boncuk Mercanı

Konum: Konak/ Karataş Sahili

Fotoğraf: Murat KAPTAN

izmirplanlama.org

